

Kielitietoinen opetus

Kielestä koppi-Oppimateriaali kielitietoiseen perusopetukseen

Kielitietoisessa yhteisössä

- Keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin liittyvistä asenteista
- Ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteiskuntaan integroitumisessa.
- Tiedostetaan, että kaikilla oppiaineilla ja arkitilanteilla on oma kielensä, ja niitä avataan ja mallinnetaan oppilaille aktiivisesti.
- Kukaan ei puhu koulukieltä ensikielenään, vaan se täytyy opettaa.
- Kielitietoinen opetus ei ole vain maahanmuuttajataustaisia oppilaita varten, vaan sitä tarvitsevat kaikki oppilaat taustastaan huolimatta kehittyäkseen monilukutaitoisiksi maailmankansalaisiksi

Kielellisesti vastuullinen pedagogiikka

Opettajan kieleen ja kieliin liittyvät asenteet:

- Sosiolingvistinen tietoisuus: Kieli, kulttuuri ja identiteetti ovat sidoksissa toisiinsa
- Kielellisen moninaisuuden arvostaminen: kaikilla kielillä voi oppia ja opetella eri oppiaineiden sisältöjä
- Kielenoppijoiden tukeminen: opettajan tehtävänä tukea oppilaan monikielisyyttä sekä itsetunnon kehittymistä

Tiedot ja pedagogiset taidot

- Oppilaiden taustojen, kykyjen ja kokemusten tunteminen: osoittaa arvostusta oppilasta kohtaan, motivoi ja auttaa integroitumaan. Oppilaan kielellinen rikkaus rikastuttaa koko yhteisöä.
- Luokassa käytettävän kielen haasteiden tunnistaminen: millaista kielitaitoa ja eri tieteenalojen kielen hallintaa eri oppimistilanteissa tarvitaan?
- Menetelmät kielenoppijan oppimisen edistämiseksi
- Tieto kielenoppimisen menetelmistä

Kieltä opitaan käyttämällä

- Kielenoppiminen on sosiaalista toimintaa
- Sitä opitaan toistuvien kielenkäyttötilanteiden kautta
- Käytettävä kieli määräytyy tilanteen mukaan. Vrt. hampurilaiskioskilla asioimista ja kemian oppituntia.
- Opittavilla asioilla on oltava oppilaalle käyttöarvoa
- Käyttötarpeeseen pohjautuva kieltenopetus etenee kielitaidosta kielitietoon.
- Tuntien suunnittelu lähtee teemojen ja tilanteiden, ja niissä tarvittavien sanojen ja rakenteiden hahmottelusta

Merkitysneuvottelu

- Kielenoppiminen on tehokkainta, kun oppija oivaltaa ilmaisun merkityksen tuetusti itse
 - Opittua vahvistetaan tuetulla tuottamisella ja toistolla
 - Ympäristön vihjeet auttavat merkityksen päättelemisessä
- oppimisympäristö
- Ymmärtämisen taidot kehittyvät ennen tuottamisen taitoja
 - Opettaja opettaa strategioita, joilla kokonaisuuksista poimitaan olennainen, jolloin pienelläkin kielitaidolla pärjää

Monikielisyys

- Nykytutkimuksen mukaan jokainen meistä on monikielinen
- Monikielisyys tarkoittaa yksilön kykyä vaihdella murteita, puhetyylejä ja kieliä tilanteisesti
- Ei vaadi minkään kielen täydellistä hallintaa: useiden kielten ja kielen osien käyttö riittää
- Kieleily: kielten sekoittelu ja käyttö rinnakkain
- Myös vieraiden kielten osaaminen on lisääntynyt ja arkikielessä käytetäänkin iloisesti sekaisin useita vieraskielisiä sanoja ja ilmauksia
- Ihmisten tavat käyttää ja sekoitella kieliä muokkaavat yhteisön puhetapaa, ja rikastuttavat kieltä

Monikielisyyden hyödyt

- Vahva kielitaito yhdellä kielellä tukee uusien kielten oppimista
- Monikielisyys lisää kognitiivisia kykyjä, kuten tarkkaavaisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja
- Monikielisen henkilön maailmankuva ja maailmanlukutaito ovat usein laajoja ja näkökulmanottokyky kehittynyt
- Monikielisen henkilön kielellinen tietoisuus on yleensä vahvaa
- Monikielisyys saattaa viivästyttää dementian puhkeamista jopa 6 vuodella

Monikielisyyden tukeminen

- Vertaillaan kieliä eri näkökulmista
- Tehdään näkyväksi kielten samankaltaisuuksia
- Hyödynnetään eri kieliä oppiaineiden sisältötiedon hankinnassa ja rakentamisessa
- Jaetaan asiantuntijarooleja eri kieltenkäyttäjien kesken
- Kasvatetaan kielellistä itsevarmuutta
 - kerran omaksuttu sisältö pystytään ilmaisemaan millä kielellä tahansa
 - vaatii ohjausta, opettajalla keskeinen rooli toiminnan mallintamisessa

Miten opetuksella tuetaan kielen oppimista ja kielitaidon kehittymistä?

- Vahvuuksien hyödyntäminen
- Päätelytaidon opettaminen
- Ymmärtämisen näkeminen taitona
- Kielestä keskustelu ja harjoitukset
- Ohjaaminen toimimaan vähäiselläkin taidolla

Mallintaminen käytännössä:

- Käsitteiden siirtämistä kielestä toiseen: fotosynteesi-yhteyttäminen
- Sanojen välisten yhteyksien tekeminen: tiimi-team
- Sanojen rakentaminen: teach-techer, opettaa- opettaja, happy-unhappy, kunnossa-epäkunnossa
- Virkkeen lukeminen yhdellä kielellä, ja sen selittäminen toisella kielellä. Esimerkiksi virkkeen sisällön avaaminen omin sanoin.
- Tiedon haku ja prosessointi omalla ensikielellä, ja tuottaminen tehtävänannon mukaan joko omalla ensikielellä tai koulukielellä

Monikielisyys ja maahanmuuttajataustaiset lapset

Eri kielten käytön salliminen ja edesauttaminen sekä monikielisten oppimisympäristöjen luominen tehostavat oppimista ja johtavat parempiin oppimistuloksiin

Täydellisen kaksi- tai monikielisyys ja yhtä vahvojen kielten sijaan korostetaan tilanteista tai toiminnallista kielitaitoa, jolloin jokainen puhuja tuo tilanteeseen oman kielellisen osaamisensa, jota vastapuoli sitten täydentää omalla osaamisellaan

Kielitietoisuuden edistäminen kouluissa

Aamunavauksin: tervehyksiä ja musiikkia eri kielillä

Kieliviikkoja tai kuukausia viettämällä: kieliä ja kulttuureita näkyville käytäville ja luokkiin

Viikoittaiset kielipähkinät eri oppituntien lomassa: hyödyntäkää valmista materiaalia Kielestä koppi-oppimateriaalista!

Etniset ruokien lisääminen ruokalistoille + ruokalistojen kääntäminen aika ajoin eri kielille

Kirjastoyhteistyö: Tutustutaan satujen ja kirjavinkkauksien avulla eri kulttuureiden kirjallisuuteen

Kielestä koppi-oppimateriaali kielitietoiseen perusopetukseen

- <https://sites.utu.fi/minasta-ja-kielesta-kiinni/wp-content/uploads/sites/179/2021/02/Kielest%C3%A4-koppi-oppimateriaali.pdf>
- Valtavasti valmiita eritasoisia harjoituksia monistettavaksi. Vastaukset kirjan lopussa.